

Slovenski dom

Štev. 239.

V Ljubljani, petek 21. oktobra 1938.

Leto III

Strašen tajfun je zajel Japonsko ter upostošil največja mesta

Tokio in Jokohama pod vodo, ves promet ustavljen in zveze pretrgane

Tokio, 21. okt. o. Osrednji predeli Japonske, katero vsako leto obiskujejo veliki viharji, so včeraj in danes ponoči spet postali žrtev silnega tajfuna, kakršnega že nekaj let ni bilo. Spomladanski vihar s poplavi, ki je povzročil ogromne škodo v pristanišču Jokohami, je ostal omejen samo na jokohamsko pokrajino. Včerajšnji tajfun pa, ki je prišel od južne strani, je zajel širok pas osrednjih japonskih otokov in povzročil ogromno škodo. Prvo mesto, ki je postalo žrtev tajfuna, je bilo Kagošima na južnem Japonskem. Mesto in okolica sta poplavljeni. Kagošima sama je docela uničena. Po prvih podatkih je do zdaj v tem mestu 226 mrtvih, 227 pogrešanih in 592 ranjenih. Tajfun je popolnoma uničil Ka-

gošimo, kjer je porušil 2338 hiš in je ostalo nad 35.000 ljudi brez strehe. Danes jutraj pa je tajfun letel čez Tokio, kjer je povzročil ogromno poplavo in napravil veliko škodo. Nad 10.000 hiš je pod vodo, več tisoč dreves izruvanih in vse telefonske zveze so uničene. Tramvajski promet je skoro popolnoma ustavljen, več sol je zaprtih, ravno tako tudi železniški promet zaradi silne poplave. Danes je naredil tajfun ogromno škodo tudi v največji japonski luki Jokohami, kjer je bil ustavljen ves promet. Sedem velikih potniških ladij zaradi silnega viharja ni moglo v luko in se bore na odprtem morju proti strahotnim valovom. V samem mestu Tokiu vlada nered in zmeda. Na tisoče delavcev je moralo ostati

doma, ker jim ni bilo mogoče priti na vsakdanje delo v tovarne.

Vlada je poslala na pomoč vojaštvo, kar ga je doma, vendar pa zaradi vojne na kitajskih bojiščih, vojaštvo ne bo moglo biti kos svoji nalogi.

Tajfun drvi proti severni Kitajski. Po vsej državi vlada velika panika, saj japonsko ljudstvo ogromno žrtvuje za vojno na Kitajskem, zdaj ga je pa zadela še ta nesreča.

Zaradi uničenih telefonskih in brezžičnih zvez prihajajo v svet samo kratka poročila, ki jih daje radio, toda brez prave zveze. A že iz njih si je moči ustvariti vsaj nekoliko slike o strahotni nesreči, ki so jo Japonski prinesle razdivjane naravne sile.

Vesti 21. oktobra

V Moskvi so zaprli — kakor poročajo švedski listi — slovitega tečajnega raziskovalca profesorja Schmidta, ki ga toži letalec Papanin zaradi nemarnosti pri vodstvu tečajnega raziskovanja. Schmidt je lani Papanina in njegove tovariše rešil z ledene plošče, na kateri so prebili zimo.

Slovesne molitve za ozdravljenje turškega predsednika Kemala so bile včeraj po vseh mešajah in cerkvah raznih verstev, ki so dovoljena v Turčiji.

Za častnega doktorja vseučilišča v Varšavi so imenovali maršala Ridza-Smigleja in zunanjega ministra Becka.

V slovaške srednje šole in na vseučilišče v Bratislavi, kjer bodo pouk preuredili kakor to zahteva novi položaj Slovaške, bodo odsele sprejemali le omejeno število judovskih študentov.

Bivši predsednik ČSR dr. Beneš bo svoja predavanja o demokraciji začel v Ameriki šele januarja prihodnjega leta.

Kitajska vlada je zapovedala, da se mora civilno prebivalstvo v treh dneh izseliti iz sedanje prestolnice Hankova.

Velešile se morajo sporazumeti o višini oboroževanja, če ne bo oboroževanje vrglo svet v pogubo, je dejal ameriški poslanik v Londonu Kennedy v svojem govoru, ki ga je imel pri neki angleško-ameriški svečanosti.

Vesti o spremembah v angleški vladi se trdovratno ponavljajo in je verjetno, da bo do sprememb tudi res prišlo.

Umik italijanskih prostovoljcev iz Španije razlagajo angleški listi kot znamenje, da bo špansko vprašanje v kratkem rešeno.

V Soliju je dopotovalo večje odposlanstvo poljskih častnikov, katerim so Bolgari priredili slovesen sprejem.

V Moskvi so zaprli dosedanjega sovjetskega poslanika v Rimu Zotova, ki so ga vabili tja s pretvezo, da mu je zlozel oče.

Tri angleška bombna letala se bodo prihodnji teden dvignila na polot, s katerim hočejo potolči dosedanj rusk rekord v nepretrganem letenju.

Posebno vojno brodovje za obrambo Atlantske obale bodo organizirale Združene države, ki do sedaj v Atlantskem morju niso imele bojnih ladij. Ta korak jim narekuje bojazen pred kakim morebitnim napadom iz Evrope.

Zbirka londonskega župana za češke begunce iz sudetskikh krajev je včeraj dosegla 170.000 funtov šterlingov.

Komunistično stranko so prepovedale poljske oblasti v tešinskem okrožju in na vsem ozemlju, ki ga je Poljska vzela Českoslovaški.

Belgijski kralj Leopold III. in njegova sestra, žena italijanskega prestolonaslednika Umberta, sta včeraj nenadno dopotovala v London. Pravijo, da sta čisto zasebni obisk.

8350 m visoko se je vzdignil z novim nemškim letalom znamke Klemm glavni pilot Klemmova tovarne v Stuttgartu. To je novi višinski rekord za letala te vrste.

Zdravstveno stanje predsednika Turčije Kemala je spet boljše in je skrajna nevarnost minila.

Poljski vladni tisk napada českoslovaško vlado, češ da je v českoslovaški vojski še vedno precej moških, ki so doma na zasedenem tešinskem ozemlju.

Veliki čezmorski parnik »Berengario« bo dala te dni na dražbo angleška družba Cunard. »Berengario« je tretji velik parnik, ki so ga Angleži po svetovni vojni vzeli nemškemu brodovju in ki so ga zdaj dali iz prometa.

Madžarski državni upravitelj Horthy je včeraj sprejel novega jugoslovskega poslanika Rašića, ki mu je izročil svoje poverilnice. Horthy se je z našim novim poslanikom dalje časa razgovarjal.

O razgovorih poljskega zunanjega ministra Becka z romunskim zunanjim ministrom Comnenom nista ne Poljak, ne Rumun izjavila ničesar.

Hitler je včeraj odpotoval iz Linza v tiste sudetske kraje, ki leže ob meji bivše Avstrije.

Ameriški letalski strokovnjak in rekordni polkovnik Lindbergh je včeraj obiskal nekaj večjih nemških letalskih tovarn v okolici Berlina.

Českoslovaška vlada bo zaprla večje število nemških srednjih šol, ki so po zasedbi sudetskikh krajev postale nepotrebne.

Klanje živine po judovskih obrednih predpisih je od včeraj dalje prepovedano po vsej Italiji.

Nemški pravosodni minister dr. Frank je včeraj dospel na uradni obisk v Budimpešti.

Švedska in Finska sta sklicali konferenco, na kateri se bosta sporazumeli glede otčija Aaland, za katero ne vedo, kateri državi bi pripadla.

Poročila o volitvah v Jugoslaviji in o notranje-političnem položaju prinašajo grški, romunski, francoski in angleški listi.

Dva tramvajski voza polna delavcev sta se zaletela včeraj jutraj v Milanu. Pri nesreči je bilo 50 mož ranjenih.

Zastopniki barcelonske vlade so te dni imeli več sestankov z zastopniki francoskih socialističnih in komunističnih organizacij, od katerih zahtevajo za zimo izdatneje podpore kot pa so jo dobivali do zdaj. Gre predvsem za obleke, ki jih vladni vojski zelo primanjkuje.

Japonska se je začela zelo zanimati za jugoslovaški aluminij. Že do sedaj je žlo okrog 60% vsega aluminija iz tovarne v Lozovcu pri Sibeniku v Belgijo in Japonsko. V ponedeljek pa bo v Sibeniku priplula ladja tržaškega Lloydja »Fugiam«, ki bo natovorila 150 ton aluminija, in ga prepeljala v Jokohamo. Verjetno je, da se bo s tem začela redna trgovska zveza z Japonsko.

Vesela vojna v Španiji: Bombardiranje Burgosa s svilo

Hendaye, 21. oktobra. o. Včeraj so letala barcelonske vojske po več mesecih spet priletela nad nacionalistično prestolnico Burgos, kar je izzvalo med prebivalstvom, ki se je letalskih napadov odvadilo, veliko razburjenje. Razburjenje se je pa izkazalo za neutemeljeno, brž ko so priletela na tla prve »bombe«. Namesto bomb so barcelonska letala metala na Francovo prestolnico velike zavojne svilenih nogavic in perila ter raznih drugih kralnih izdelkov, glede katerih vlada v nacionalistični Španiji precejšnjo pomankanje, saj je vsa španska tekstilna industrija bila osredotočena v Kataloniji in Valenciji. Vrgla so na Burgos več ton svile. Razen zavojev so letala metala tudi letake, v katerih sporoča poveljstvo barcelonske armade, da pošilja barcelonska vlada nacionalističnemu prebivalstvu svilo v zahvalo za nedavne obiske nacionalističnega letalstva, ki je na Barcelono metalo kruh in tobak, katerega v Kataloniji primanjkuje. Prebivalstvo na obeh straneh v Španiji si takega nadaljevanja vojne seveda želi.

Sprejem italijanskih prostovoljcev iz Španije

Napoli, 21. oktobra. o. Včeraj popoldne je bil tu uradni sprejem 10.000 prostovoljcev, ki so se vrnili po sporazumu med Anglijo in Italijo iz Španije.

Sprejema prostovoljcev so se udeležili kralj in cesar Viktor Emanuel, prestolonaslednik Umberto, vojvoda in vojvodinja d'Aosta, kardinal Ascalesi, minister Ciano, minister Starace in druge ugledne osebnosti. Ko so se italijanski prostovoljci izkrcali, so defilirali mimo častne tribune, na kateri se je nahajal kralj in cesar Viktor Emanuel. Po končanem mimohodu je kralj in cesar Emanuel poklical na častno tribuno generala Bertia, poveljnika prostovoljcev, ter mu pri tej priliki čestljal zaradi hrabrosti italijanskih prostovoljcev.

Aretacije in izgoni Judov v Bratislavi

Bratislava, 21. oktobra. AA. (DNB) Tu je bil včeraj aretirani dosednji direktor slovaškega narodnega gledališča Drašar po narodnosti Čeh, ker je osumljen, da je poneveril denar, ki ga je gledališče dobilo kot državno podporo. Oblasti so zaplenile njegovo premoženje. Letočasno je bil aretirani tudi poveljnik bratislavskih gasilcev, ki je obdolžen tihotapstva z devizami. Nadaljujejo se preiskave za izgon Judov, ki so se v poslednjih mesecih naselili na Slovaškem. Njihovo število znaša baje okoli 40.000. Slovaška vlada je prepovedala prodajanje bratislavskih judovskih in liberalnih listov po ulicah in v javnih prostorih.

Sprejemi pri dr. Kramerju

Ljubljana, 21. oktobra.

Svoje poročilo o sprejemih pri dr. Kramerju, ki smo ga prinesli včeraj — kakor je poročala tudi belgajska »Politika« — popravljamo po zadnjih informacijah v toliko, da voditelj krščanskih socialistov g. Gostinčar, čigar načelna in politična preteklost izključujejete kakor take korake, ni obiskal nikogar, ker mu brani to tudi bolezen. Pri dr. Kramerju je bil sprejet samo odvetnik dr. Ivan Stanovnik.

Glasilo JNS se sramuje zveze s »separatisti«

Ustanovitev novega političnega bloka, zlasti volivnega, je za vsako politično skupino, ki novo zvezo resno jemlje, velik dogodek, in se pristašem razglasi v najbolj vidni obliki. Vse kaj drugega pa je, če JNS sklene zvezo z združeno opozicijo. To je pa zveza, ki je nenaturna, zato jo je »Jutro« v ponedeljski številki skrilom nekam zadaj na predzadnjo stran, da jo najde komaj najbolj potrpežljivi bralec. Tu prav v skritem kotičku poroča, da je bil senator dr. Kramer v nedeljo popoldne — ko je bil na poti iz Beograda — sprejet pri dr. Mačku v Zagrebu. V vsem ostalem pa se skriva za poročila, ki so jih dobili belgajski listi in pravi:

»Po informacijah, ki so jih dobili beogradske listi, je dogovor za skupni volilni nastop tudi v podrobnostih že dosežen. Iz merodajnih krogov je bilo o tem dobilo le izjavo, da se zadeva nahaja v zaključni, zadovoljivi fazi. Gre očividno le še za vprašanje stilizacije, ki bo rešeno v teku jutrišnjega dneva. Splošno zato smatrajo skupni volilni nastop celokupne opozicije za gotovo stvar. Kakor se iz nekaterih krogov zatiruje, pri tem ne gre samo za tehnično volilno koalicio, temveč za dogovor večjega značaja, ki predvideva za bodočnost so-

Velika Nemčija ima zdaj skoraj 79 milijonov prebivalcev

Danes so nemške civilne oblasti prevzele upravo sudetskega ozemlja

Berlin, 21. okt. o. Ker je zasedba sudetskega ozemlja končana, in so Nemci prevzeli vso upravo v svoje roke, je državni kancelar Hitler izdal odredbo, s katero danes prevzemajo civilne oblasti upravo sudetskega ozemlja. V zvezi s tem je pisal Hitler poveljniku nemških oddelkov, ki so zasedali sudetsko ozemlje zahvalno pismo, v katerem pravi:

»Zasedba sudetsko-nemških pokrajin je bila izvedena pod nadzorstvom vojske, letalstva, policije SS in SA oddelkov. Tri in pol milijona Nemcev se je končno vrnilo v raj, ko so bili postavljeni pod zaščito nemške vojske. Njih upravo prevzema 21. oktobra t. l. civilna oblast. S priznanjem za vaše sodelovanje, ki je bilo polno razumevanja, vas obenem razrešujem pooblastil za vršitev izvršene oblasti v teh krajih.

V priznanje za sodelovanje nemške vojske s tovarisi iz sudetskikh pokrajin, izreka vse nemško ljudstvo Vam in vsem, ki so se udeležili osvo-

Českoslovaška politika na novih potih:

Komunistična stranka v ČSR uradno razpuščena

Praga, 21. oktobra. o. V poznih sinočnih urah je izšel vladni ukaz o razpustu in prepovedi komunistične stranke na Češkem in Moravskem. S tem je komunistična stranka prepovedana na vsem ozemlju českoslovaške zvezne države, saj sta avtonomni vladi Slovaške in Podkarpatske Rusije komunistično stranko prepovedali takoj ob nastopu. Prepovedanje komunistične stranke, ki je zelo veliko, so oblasti zaplenile. Ustavljeni so vsi komunistični listi v Pragi in v drugih mestih.

V razpustu komunistične stranke vidijo na českoslovaškem spet nov dokaz, da bo Českoslovaška uravnavala svojo zunanjo in notranjo politiko po Nemčiji.

Vsi českoslovaški listi so edini v tem, da je potrebna preumeritev českoslovaške zunanje politike. To potrebo ugotavlja sedaj tudi znana tedenska revija »Přítomnost«, ki se je doslej odločno zavzemala za českoslovaško zvezo s Francijo in Anglijo in je z vso odločnostjo nastopala proti nemškemu narodnemu socializmu. List objavlja med drugim tudi naslednje misli: Naši bivši zavezniki so nam povsem onemogločili, da še nadalje vodimo politiko prijateljstva z njimi, pa je tudi ne bomo vodili. Naša nova zunanja politika bo pri-

Arabska vstaja v Palestini

Angleži so včeraj »očistili« Jeruzalem

Jeruzalem, 21. oktobra. AA. Včeraj jutraj so angleške čete nadaljevale svoje operacije v starem delu Jeruzalema. Medtem ko so oddelki čet zoževali obroč okrog tega dela mesta, da bi preprečili beg upornikov, pa so posamezni oddelki preiskovali ogromne podzemne prostore in hodnike utrjenega dela mesta ter Salomonovih kleti. Treba je omeniti, da večjeje podzemski hodniki zgradih Haram šerifa s starimi zgradbami, ki so več kilometrov izven Jeruzalema, zlasti pa na obali Mrtvega morja. Angleške čete so hotele pretrgati zvezo med uporniki v Omar-govi mušaji in zunanjim svetom.

Včeraj popoldne je bil povsem očiščen in končno zaseden arabski del starega mesta Barsut. Čiščenje mesta se nadaljuje pod nadzorstvom angleških policajev, pri čemer natančno popisujejo vse prebivalce. Vsi, ki ne žive stalno v Jeruzalemu, so podvrženi strogi preiskavi, nekateri izmed njih zlasti še zaradi tega, ker se jim na ramenih poznajo sledovi o nošenju pušk. Zadnje tri dni ni bilo slišati muzejnovega klica vernikov z jeruzalemskih minaretov, od katerih služijo nekateri za zatočišča upornikom. Britanske čete so prejele stroga navodila, naj se vzdrže slehernega skrujenja molinije. Ta navodila strogo izvajajo zlasti v onih delih mesta, kjer tako rekoč sleherni kamen predstavlja svetinjo. Po uradnem sporočilu je včeraj

delovanje JNS pri reševanju na našo notranjo konsolidacijo se nanašajočih vprašanj.

Tako sramežljivo je torej JNS svetu oznanila, da bi njena ponudba pri združenju opozicije le mogla biti sprejeta. Če to zvezo tako skriva, že ne more biti tisto zmagovalstvo, na katero je svoje pristaše v propagandi pripravljala.

hoditve sudetskega ozemlja, svojo zahvalo.

Vsi višji uradniki za sudetsko ozemlje so prišli iz Nemčije, podobno kakor je bilo v Avstriji po zasedbi.

Dopolnilne volitve za nemški državni zbor bodo na sudetskem ozemlju razpisane v kratkem. Sudski Nemci bodo dobili v državnem zboru 30 do 40 poslancev. Državni komisar za sudetske pokrajine bo Konrad Henlein.

Sudetske pokrajine, ki jih je zasedla Nemčija, obsegajo 28.193 kv. km površine, to je toliko kakor Šaška in Turinška skupaj. Po uradnih podatkih českoslovaškega ljudskega štetja 1930 je na tem ozemlju 3.594.000 prebivalcev. Na kvadratni kilometer pride povprečno 128 ljudi, kar odgovarja povprečni naseljenosti v ostali Nemčiji, ki znaša 130 ljudi na kv. km. Celotna površina vel. Nemčije znaša po zasedbi sudetskega ozemlja 583.000 kvadratnih kilometrov, na teh živi 78 milijonov 800.000 duš.

Krojena sedanjemu položaju in bo upoštevala samo koristi naše države. Nemčija je naš največji sosed in moramo sedaj najti način za sožitje z njim. Po septembrskih izkušnjah bomo iz političnih razlogov na skupni črti z Italijo in Nemčijo. Tudi na gospodarskem polju mora odslej Českoslovaška sodelovati z Nemčijo, kateri bo morala prodajati in od katere bo kupovala, toda ne idej, temveč samo blago.

Praga, 21. oktobra. o. Slovaška ministra dr. Tiso in Turčanski, ki sta v sredo imela v Münchenu važne razgovore z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom, sta se včeraj vrnili v Bratislavo in poročala slovaški vladi o uspehu svoje poti. Českoslovaško zastopstvo, ki vodi pogajanja z Madžari, bo po razgovorih v Münchenu sestavilo nove predloge za sporazum z Madžari. Predsednik podkarpatske vlade dr. Brody in minister Vološin sta se vrnili iz Budimpešte, kjer sta se razgovarjala z zastopniki madžarske vlade. Danes dopotuje iz Varšave glavni tajnik Hlinkove stranke dr. Sidor, ki je imel včeraj s poljskim zunanjim ministrom Beckom daljši razgovor glede ureditve razmerja med Českoslovaško in Madžarsko ter glede Podkarpatske Rusije.

V Murski Soboti grade Trgovski dom

Murska Sobota, 19. oktobra.

Poleg krasne zgradbe Delavskega doma se pod delom pridnih rok naglo dviga od tal zidovje nove zgradbe, ki bo nosila ponosen naslov: Trgovski dom. Polaganje temeljev, ki so nad podlugo meter pod gladino talne vode, je bilo precej zamudno in sitno delo, zdaj pa gre gradnja hitro izpod rok, tako da bo po vsej priliki nova stavba še pred zimo pod streho. Prihodnje leto bo v Murski Soboti redna letna skupščina Zveze trgovskih združenj in ob tej priliki bo novi Trgovski dom pred številnimi zastopniki vsega trgovstva dravske banovine izročen svojemu namenu. V novi zgradbi bodo poleg poslovnih prostorov in zbornovalnice tudi učilnice, v katerih se bo vzgajala trgovska mladina Slovenske Krajine, ki jo morajo zdaj pošiljati v šole v Maribor in Čakovec. Trgovska šola bo za Mursko Sobotu, ki je važno trgovsko središče Slovenske Krajine, dragocena pridobitev. Prekmursko trgovstvo bo zgradilo dom iz lastnih sredstev in si tako postavilo trajen spomenik stanovske zavednosti in požrtvovalnosti.

Šola za bodočo angleško kraljico

Letošnje poletje je slavila angleška princezinja Elizabeta, ki bo nekoč nasledila svojega očeta na angleškem prestolu, svoj dvajseti rojstni dan. Odkar se mlada prestolonaslednica zave, da je podvržena zasebnemu šolskemu pouku, ki jo sistematično seznaja z nalogami, katere bo imela nekoč kot kraljica angleškega imperija.

Šolska soba bodoče angleške kraljice princezije Elizabete je v drugem nadstropju kraljeve palače Buckingham. Tudi njena mlajša sestra Margaret-Rose ima v tem nadstropju svoje učne ure, seveda ne istočasno, kot prestolonaslednica. Sicer so pa te šoleke sobe take, da je pouk v njih nad vse prijeten. To so svetle sobane, poslikane s prijaznimi pastelnimi barvami, s pristnimi angleškimi kamini, nad katerimi je razpet velika zemljepisna karta ogromnega angleškega svetovnega imperija. V tej sobi je seveda tudi velika črna tabla na preprostem podstavku. V kraljevski učilnici manjka le nepogrešljiv električni zvonec, ki naznanja začetek in konec pouka. Učne ure angleške princezije niso urejene točno po minutah; pouk traja toliko časa, da je učna snov izčrpno obdelana.

Učni predmeti

Učni načrt male bodoče kraljice je v mnogem različen od navadnih angleških šol. Angleška princezinja mora na primer obvladati latinščino zato, da lahko razume stare državne listine, ki so pisane v tem jeziku. Tudi v računstvu mora znati mlada princezinja več, kot njene tovarišice istih let. V nasprotju z drugimi angleškimi otroci, se mora princezinja učiti tudi tujih jezikov, v prvi vrsti francoščine. Vsak teden mora komaj dvajsetletna Elizabeta eno popoldne izražati svoje želje izključno samo v francoščini. Že kot otrok se je mala princezinja učila francoščino od svoje stare matere, kraljice Mary. Princezinja Elizabeta vključ svoj mladosti že danes zelo dobro obvlada francoski jezik.

Glavna učna snov male prestolonaslednice je predvsem zgodovina in spoznavanje političnih ter gospodarskih zadev velikega angleškega imperija. Ne smemo pa pri tem misliti, da je pouk mlade princezije natančen in strog, ki se drži samo učnega načrta. Njeni učitelji že močno spoštujejo želje in stremjenja mlade prestolonaslednice. Princezinja Elizabeta strastno prebira dnevnike. Ne morda zato, da bi sledila vsem političnim dogodkom korak za korakom, ampak išče v dnevnih opombah o drugih princih in princeznjah. Take članke bodoča kraljica skrbno izrezuje in prileplja v posebno knjigo. Na ta način zbira življenjske zgodbe vseh cesarskih in kraljevskih otrok vsega sveta. Predvsem se seveda zanima za sorodstvene odnose, ki jih ima do mnogih evrop-

skih kraljevskih družin. Pri pouku zgodovine pazijo njeni učitelji seveda predvsem na to, da jo seznajajo z zanimivimi podrobnostmi drugih kraljevskih družin.

Vsak otrok bi smel mlado prestolonaslednico zavidati za njen pouk v zemljepisu. Princezinja Elizabeta se ne uči zemljevida samo iz zemljevidov, iz učnih knjig ter golih zgodovinskih dejstev, ampak razpolaga z obsežno zbirko spominkov iz vseh dežel sveta, ki jih ima angleška kraljevska hiša. V tem oziru dobiva princezinja živ in nazoren pouk. Vsa znamenita pozorišča angleške zgodovine, ki ležijo v Angliji, si je že najmanj enkrat ogledala. V kratkem bo morala mlada prestolonaslednica na dolga pot po svetu, da bo spoznala zemljo in ljudi angleškega imperija in vsega sveta. V prvi vrsti bo morala seveda videti in obiskati vse dežele velikega britanskega imperija.

Kako se mora kraljica vesti

Dopoldanske ure so mladi princezini določene za redni šolski pouk vseh mogočih šolskih predmetov, toda niti z popoldanskimi urami, ob katerih so otroci njene starosti prosti in se lahko igrajo, mlada Elizabeta ne more razpolagati sama. Te ure so določene za tako imenovani pouk o lepem vedenju, oziroma pouk v družabnem ve-

Pisana in burna zgodovina mirne pijače - piva

Ko človek sedi v hladni senci pri vrčku piva, mu pač ne pride na misel, da bi si belil glavo s tem, kako daleč nazaj sega zgodovina te prezapeljive pijače, ki na žalost pri nas ni preveč zapeljiva. Prvi hip bi človek mislil, da je to iznajdba novejšega časa. Toda če malo pobrekaš po možganih, se boš spomnil, da so bili Germani, kot nam pripoveduje rimski zgodovinar Tacitus, veliki prijatelji te okusne pijače. Toda zgodovina gre še dalje. Na Daljnem Vzhodu je bilo uživanje varjenega ječmenovca, aromatiziranega z različnimi začimbami udomačeno že pod najstarejšo indijsko dinastijo, ki je dostopna zgodovini. Uživanje piva je bilo tako razširjeno, da je indijski knez Džadustra prepovedal za tri leta pridelovanje ječmena, da bi onemogočil pripravljanje te zapeljive pijače.

Hieroglifi na papirovih valjih, obeliskih, nagrobnih spomenikih egiptovskih vladarjev in pa ohranjeni episi grških in rimskih pisateljev nam popolnoma jasno dokazujejo, da so v faraonovi deželi že pred 1900 leti varili ječmenovo pivo in sicer iz zvaljanega ječmena. Pelusium, stoječ v

denju. Že sam obsežen dvorski ceremonijel, ki ga mora seveda popolnoma obvladati, ji da mnogo muke. Pouk ee vrši na ta način, da mora mlada princezinja ob majhnih zaokroženih družbah, igrati vlogo gostiteljice. V tej umetnosti je že kar močno doma. Ta del vzgojnega pouka nadzira in opravlja kraljica Elizabeta — njena mati.

O popoldnevih se mora princezinja tudi mnogo baviti z vsemi mogočimi športi, kajti njena mati kraljica ve iz lastne izkušnje prav dobro, da more prenašati mnogovrstne napore le zdravo in izvežbano telo. Enkrat tedensko ee mora princezinja učiti plavanja; pravkar je tudi že položila izpit za reševanje utopljenec. Nadalje se mora učiti plesanja in sicer ne samo navadnih in običajnih družabnih plesov, ampak tudi umetnega plesa, za kar kaže se prav posebno zanimanje. Seveda zahtevajo od mlade princezije tudi, da pozna vse vrste šivanja; niti krpanje nogavic ji ni bilo prihranjeno. Končno ima seveda posebne ure glasbenega pouka; za glasbo kaže mlada princezinja veliko veselja.

Kadar zadosti vsem šolskim in vzgojnim obveznostim, tedaj sme svobodno skakati s svojimi tovarišicami po vrtu buckinghamske palače, kjer običajno prebiva kraljeva družina, ali pa sede v svojo knjižnico, kjer prebira knjige. Mala knjižnica obsega seveda po večini mladinske knjige, kot jih imajo druga dekleta njene starosti. To so pa tudi edine stvari, ki jih sme mala princezinja deliti s svojimi nekraljevskimi tovarišicami.

† Oče kneza-namestnika Pavla knez Arsen, ki je predčerašnjim umrl v Parizu.

špecialiteto kot: hladno blondinko, gozo, čeps, rastrum i. dr.

Tridesetletna vojna je s svojo bedo in revščino podrla vse, kar so prejšnja stoletja sezidala. Nižje ljudstvo se je oprijelo žganih pijač, gospoda novotarij kot: čaja, kave, čokolade. Pivovarstvo je šlo rakovo pot. Vmes je morala poseči država, ki je skušala z različnimi odredbami izboljšati pivovarstvo. Pivovarstvo, ki je bilo prej monopol zadrug, je bilo sedaj podvrženo pivovarski pravici. Vpeljali so prisilno pravico in varniško vrsto. Pod prisilno pravico so razumeli to, da je gotova pivovarna smela variti samo določeno količino in za določeno okrožje, za kar je skrbel posebna pivovarniška policija, kar pa je privedlo k uradni in osebni korupciji. Ko je konzum piva vedno bolj nazadoval, so vpeljali varniško vrsto, to je, žreb je odločil, kdo mora preskrbeti pivo za določeni, uradno naznanjeni čas. Toda tudi to se ni obneslo. Pivovarstvu kot zdravi obrti je odzvonilo. V Einbecku n. pr. je bilo l. 1752 400 pivovarnarjev, katerih vsak je prišel na dve in pol leta do kuhanja. Sele z odpravo vseh varniških omejitev se je pivovarniška obrt na novo vzvela. Vsled zdrave obrtne politike je državna oblast pivovarniško obrt krepko podpirala, kar ji je polnilo državne blagajne. Danes predstavljajo pivovarniški karteli gospodarsko moč ki jo je skoraj nemogoče izpodrinuti.

Ali se Amerika res oddaljuje od Evrope?

Astronom Wegener je pred kratkim podal zanimivo teorijo, češ da se ameriško kopno stalno oddaljuje od evropskega in to kaj hitro, in sicer za cel meter na leto. Francoski astronom Skyko pa je ravno nasprotnega mnenja. Res pa je, da razdalja med obema kopninama ni ista. Včasih se približujeta, včasih oddaljuje. Skyko pripisuje ta pojav plimi in oseki, ki obale preplavljajo, oziroma zapuščajo na vsakih šest ur približno.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 21. oktobra: 11 Solška ura: O bolgarski narodni pesmi (g. S. Atanasov) — 12 Slovenske narodne ob izbi in daleč (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Slovenski sever in vzhod (Radijski orkester) — 14 Napovedi — 18 Ženska ura: Kdo je naš bližnji (gde, Krista Hafner) — 18.20 Nekaj podoknic (pl.) — 18.40 Francoščina (g. dr. S. Leber) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Društvo »Gospodar« pred in po vojni (Djura Terzin) — 19.50 Pristopi v izven-evropske gore (g. dr. A. Mrak) — 20 Koncert Radijskega orkestra — 21.10 Komorni terio (g. V. Sušteršič, J. Gregor, H. Svetel) — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Kadar se oblastniki ponižajo do preprostih tekem: guvernerja dveh ameriških zveznih držav Maine in Idaho sta se poskusila, kateri bo v eni minuti nabral več krompirja v košaro. Tekma je potekala po vseh športnih predpisih, gledalo pa jo je ogromno kmečkega ljudstva, ki je ravno kopalo krompir. Zmagal je guverner iz Mainea, ki je »nesel svojega tekmeča za dva kilograma krompirja. Pri nas bi si tako tekmo tako visokih oblastnikov težko predstavljali, čeprav smo kmečko ljudstvo.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

107

»Morda poznate gospodično Dolores de la Fuente?« je vprašal Antonio. V svoje pomirjenje se mu je posrečilo izgovoriti ime čisto ravnodušno.

»...y Someruelos! Gospodična Dolores de la Fuente y Someruelos — nečakinja bodočega generalnega guvernerja, z nekaj svojimi sorodniki in služabniki je odpotovala pred svojim stricem, da uredi njegovo stanovanje v Los Molinos. Če ne bi bila sedanji in bodoči guverner obadva dobra svobodnjakinja, bi morala gospodična gotovo še nekaj časa čakati. Tako pa bo sedaj palača popolnoma pripravljena, če pride stric. Baje bodo strašansko veliko novega uredili. Služabniki bodo dobili vsi nove lakajske obleke.« Mojzes si je mel roke.

»V palači — pod isto streho...« je dejal Antonio polglasno. »Pardon, gospod, toda v Los Molinos boste vi damo bolj težko videli... Gospod Luis jo ščiti kakor orel, in tukaj vendar ni nič navadnega, da mlade dame...«

Antonio je dvignil in odmahnil z roko. »Že razumem,« je rekel. Pozneje pri obračunu je moral spoznati, da Mojzes pri računu ni upošteval samo obleke, ampak prav dobro tudi svoja pojasnila. Kljub temu se ni čutil opeharjenega, temveč se je izredno razpoloženo odpeljal k Mayerju, ki je stanoval ob cestvi v bližini Plaza.

Tudi je bilo treba pregledati celo kopo popisanih papirjev. Vojaški sel začasno zaplenbo »Aristatice« je bil sicer že na mestu, prav tako je bilo izstavljeno potrdilo o imenovanju Antonia za uradnega opolnomočena ter dovoljenje za prevzem sužnjev. Vsi dokumenti so že nosili pečat de Consolidación; le še podpis guvernerja je manjkal.

»Vsi ti papirji,« je rekel Mayer, »prosim, pogledjte, gospod Antonio, so trikrat izstavljeni. En izvod je za vas, en za moj urad, tretji pa za generalnega guvernerja. Vi morate biti torej dobro poučeni, če boste sedajle nesli papirje generalnemu guvernerju v podpis. On je zelo natančen in inta precejšnje zahteve. Pojasnil sem mu vašo nalogo in posebej poudaril to, da ste prav vi tisti, ki se mu moramo zahvaliti za pobudo k temu novemu podjetju. Vem, področnost sem jaz izdelal, toda to ne igra sedaj nobene vloge, on vas ima za začetnika te zadeve, pri dobičku pa se bomo vsi trije delili.«

»Ste tudi prepričani, da bi me rad guverner videl?« je vprašal Antonio.

»Zakaj mu je toliko na tem, vam ne morem točno povedati, imam pa svojo slutnjo. Stvar je silno pomembna. Utegne se izteči za palačo z velikim dobičkom. Zaradi tega se je hotel gospod prej pripravi, da se nahaja zadeva v zaupanja vrednih rokah. Če bi mi vi ne ugajali, si bi poiskal koga drugega, a potem za vas ne preostane nič drugega: potem morate pri gospodu Santa Maria vložiti Vašo

prošnjo. Vsa stvar ni brez nevarnosti, tega vam nočem skrivati. Na poti v Afriko morate n. pr. paziti, da ne — no, da ne padete preko krova! Sedaj se pa lepo zberite, dragi prijatelji, in glejte na to, da boste naredili na guvernerja dober vtis! Če se to zgodi, vam bo morda predložil še nadaljnji predlog, ki bi ga jaz na vašem mestu sprejel. Če ne — je skomignil z rameni. »Potem je tu še nekaj: kakšne narodnosti ste prav za prav Vi? Kje ste se rodili.«

»Ne vem,« je rekel Antonio in zardel. »Ah?« je rekel Mayer smehljaje.

»Gospod Antonio Adverso, državljani zapadne poloble, bele kože, podanik ljubega Boga? Ne, moj dragi, tako ne gre! Neke vrste uradni pečat pa že rabite za življenje!«

»Mislim, da sem Anglež,« je rekel Antonio. »Za vraga! Iz tega Vaši rojaki sicer ne delajo nobene skrivnosti! Sedaj povejte: ste pripravili položiti vdanostno prisego špan-skemu kralju, s čimer so postave za vas bolj ugodne in uživete več zaščite?«

Tu je tedaj Antonio očividno okleval. S prisego se mu je zdelo, da je lično tako, kakor svojčas s hostijo patra Ksaverija. Pogledal je Mayerja in videl, kako presenečen in nejevoljen je bil. Opazil je, da je bil zatopljen v svoje opazovanje. »Dobro,« je končno rekel, »polažil bom prisego, vendar pa je ne smete dati na zapisnik.«

»Lepo! Le dokazno sprejelo bom dal narediti, da bi imeli za primer neveselosti kaj pokazati,« je mrmral Mayer in poslal po notarja. Tako se je zgodilo in Antonio je dvignil roko k prisegi. »To je kompromis,« si je rekel. Papirje je Mayer vložil v veliko mapo in jo zaprl z velikim svinčnim pečatom. »Hvala Bogu!« se je oddahnil Mayer, »ne smete se pustiti po malenkostih odvrniti s poti k uspehu, gospod Antonio. Dravljan zapadne poloble mora kajpak živeti!«

Seveda: državljani zapadne poloble, bele kože — to je držalo! Nobena od številnih podedovanih domovin človeštva ni bila njegova. Recimo da: državljani zapadne poloble bi se rad oženil z gospodično Dolores de la Fuente y Someruelos — kaj bi rekel onim de la Fuente in onim Someruelos? Kaj bi moral reči Dolores, je vedel — ampak ostali? Kajti ti drugi bi bili tudi takrat zraven, to je za trdno vedel.

Iz tega sledi, je govoril sam pri sebi, iz tega sledi — kaj sledi iz tega? Da sedim v svoji kočiji, ki jo vlečeta dva konja ter se peljem h generalnemu guvernerju Kube. Ta stanuje v Los Molinos, pa tudi Dolores je tam. »Kočijaž, nekoliko hitreje, prosim. Ob štirih moram biti tam!« Nenadno ga je prevzel nerazgonetljivo veselje, zagonetno, brezskrbno zadovoljstvo nad tem, da je brzel naprej, ko je tako zadržal na novo vojaško cesto proti Los Molinosu. »Kočijaž hitreje! Vzemi vendar bič!«